چاوپێکەوتنی ئاستەی ماركسیستی هاوچەرخ لەگەڵ كامل احمد ...

چاوپێکەوتنی ئاستەی ماركسیستی هاوچەرخ لەگەڵ كامل احمد لەسەر خەبات و ناسنامەزایەتیەكانی كوردستان

ئاستە: لە چەندین شاری كوردستان دووبارە خەباتگێڕانكان دەستیانپێكردەتەوە، ئێوە ئەم چۆن دەبینن؟

كامل احمد: وەكو هەموومان دەیبینین، لەم دوایانەی دوایدا جارێكی تر جەماوەری بەبەش و ناسازی كوردستان لە زەنی سوزدا لە بەرامبەر نەبوونی مووچە دا هاتنە مەیدان و بە شێوازی جۆراوجۆر ناسنامەزایەتیان دەربڕی. ناسنامەزایەتیەكان بە گردبوونەوە و بانگەوازی مامۆستایانی ناسازی لە شاری سلێمانی دەستیپێكرد و تەشەنەی كرد بە بەشێكی زۆر لە شارو شارۆچكەكانی كوردستان. لە بەشێك لەو شوێنانە ئاگربەردرایە بارەگای حزبەكانی بزووتنەوەی كوردایەتی، بە تایبەتی هەرسێ حزبی بەشداری "حكومەت". هێزەكانی ئاسایش و پۆلیس و چەكدارانی بارەگاكانی حزبەكانیش دەستیان لە خەپیشاندەران نەپاراستووە و تەقەیان لێكردوون چەندین خەپیشاندەر گیانیان لە دەستداوە و چەندینی تریش بریندار بوون. هاوكات هێزەكانی دەسەڵاتداری شاری سلێمانی كۆنەی ئێن ئار تی یان بە زەبری چەكەكانیان داخست. لە هەوڵەر و شارەكانی ژێر دەسەڵاتی پارتی و زەنی زۆردیش دەسەڵات، لەژێر پیادەكردنی ئۆپۆزیسیۆنی دەسەڵاتی ئەمنی و سەربازی موتەقەدا، تا ئێستا توانیویەتی بەر بە هاتنەمەیدانی خەڵكی بەبەش بگرێت، تەقادنەك كە خەڵك لە بەرامبەر كامەرای تەلەفزیۆنەكانیشدا ئامادەنەبوون یەك قسە بكەن و هەموویان خەپارێزیاندەكرد لەوەی گوزارشت لە باری ژیان و گوزەرانیان بكەن. ئەمە دەكرێت هووی دەرەكی و هواڵەتی مەسەلەكە و هووداوەكانی ئەم چەند هەفتەی دوایی بێت، بەڵام با بزانین مەسەلەی سەرەكی چیە.

بە جیا لەوەی كە خواستی مووچە، خواستی بەرحەق و حاشاهەڵنگری هەموو كرێكاران و مووچەخۆرانی كوردستانە و لەبەرامبەر كارەك دا كە دەیكەن، و بە قەولی بورژوازیش خەیان بێت واجبەك كە جێبەجێی دەكەن، دەبێت كرێیەكیش وەربگرن، واتە مافیان هەبێت. بەڵام

دەبینین کە لژێر ناوحەتی پۆژە "چاکسازیەکانی" ئەم بە ناو حکومەت و جێبەجێکردنی ئەرک و بەرنامەکانی بانک و سندوقی نێختی نەوددوەتیدا، نەژ بە دوای نەژ کرێکاران و بێبەشانی کوردستان مافەکانیان لەوەردگیرێتەوە و دەکەونە ژێر ناوحەتی بێکاری و سەعاتکاری زۆر و کرێی کەم و لژێر نادەی هەژاری یەوە نادەگیرێن. هەموو داهات و سامانی کەمەگاش لە دەستی کەمپانیا حزبیەکانی سەر بەم حزبانەدا کۆبێتەوە و لەسەر حسابی سفرەی خاڵی کرێکاران سەرمایەکانیان نەژ لەدوای نەژ لە زیادبووندایە. مەسەلەی سەرەکی و بابەتی ناوەزایەتیەکانی کرێکاران و بێشمێنەتانی کوردستان بە مووچە و باشبوونی باری گوزەرانیانەوە، بەڵام هەر زوو لە لایەن ئەحزابی بورژوازییەوە لە کەمەگادا ئاڕاستەکانی یاری پێدەکرێت و دەبزوێنرێت و لە ناوەوەی خێی لادەبرێت و ئەوەی لە دواجاردا باسی نامێنێت ئەو داوا سەرەکییە کە خەڵک بۆی هاتۆتە مەیدان.

ئاڕاستە: ئەتەوەت بوونیت کە خەپیشاندانەکان ئاڕاستەکراون؟

کامل احمد: بزووتنەوە چینایەتیە جیاوازەکان لە کەمەگادا، بەرژەوەندی جیاوازیان هەیە. هەر بزووتنەوەیەکیش بە دوای بەرژەوەندیە چینایەتیەکەی خێیەوە دەیەوێت پایەکانی خێی جێگیربکات. بەیە ئاڕاستەکردنیش لە چوارچێوەی ئەم بەرژەوەندیە چینایەتیەدا مانا پەیدادەکات. ئەمە ئەگەر لەوە گەیشتین، ئەوا بە سانایش ئەوە قبوڵدەکەین کە بورژوازی هەمیشە خەریکی ئاڕاستەکردنی ناوەزایەتیەکان و جووڵانەوەی فراوانی بێبەشانی کەمەگایە و بە قازانجی خێی لە هەوێی بەڵادابردنیەتی. نموونەیەکی بەرچاوی ئەم ئاڕاستەکردنە ئەو تەرحەی بورژوازی کوردە، بە بەشێک لە دەسەڵاتدار و ئۆپۆزیسیۆنیشەوە، کە دەیانەوێت خەڵکی کوردستان تەسلیم بە دەسەڵاتی بورژوازی کۆنەپەرستی ئیسلامی و قەومی لە بەغدا بکەنەوە و تۆپی ئەوە لەبەدن کە ئەمە تەنها نەگاچارییە.
ئەم تەرحە تەرحەکی بورژوازی کوردە و ئاڕاستەیەکی فراوانیشە. لەهەلومەرجی ئێستادا بە ئاشکرا ئەم تەرحە دەبینرێت و تەنانەت بە بردنە پێشەوەی خەریکی سەروگوڵاک شکاندنی یەکترن چ لە ناو حزبەکانیاندا و چ لە ناو پەرلەمانە کارتۆنیەکیاندا. بەیە لە غیابی هێزی یەکگرتووی پڕۆلیتاریا و ئاسۆیەکی ناشن بە خەپیشاندان و ناوەزایەتیەکان و لە نەبوونی نەگاچارییەکی تر و هیوایەکی تردا خەڵک بە ناچاری شوێن نەگاچارییەکانەوە بە باوەشی دەسەڵاتی قەومی و ئیسلامی بەغدا دەکەون و کازمی دەست سوور بە خوێنی سەدان گەنجی ناڕازی عێراق وەک فریادڕەس و "گەدە" چاولێدەکرێت. ئەگەر

پڕۆلیتاریا هۆشیار بێت بۆ بەرژەوەندی چینایەتی خۆی، هەر زوو هەستەوە پێدا دەکات کە ئەم قەیرانە بینەقاقای سەرمایەی گرتووە لە هەموو جیهاندا و ئەمڕۆ لەرزیە و سڵەی لە بەغدایە و ئەم ئەقڵیەتە دووبارە دەبێتەوە، ئەو کاتە ڕۆشن دەبێت کە ئەمە ڕێگا چارە نیە و لە کۆتاییدا بە هەمان شێوەن دێگات و هەمیشە دووبارە دەبێتەوە. لە لایەکی ترەوە ئاشکرایە ئۆگەر پرۆلیتاریا وەکو چینێک یەکگرتوو نەبێت، ئەوا ناڕازایەتیەکانی ئێستا و تەنانەت شۆڕشیش، لایەن هێز و ووڵاتە بورژوازیەکانەوە، بەلادێدا دەبرێت و ناوەڕۆکەکەی بۆ تادێکرێتەوە. هەروەک دەبینین ئێستا ئاڕاستەی سیاسی ئەم ناڕازایەتیانە بەرەو ئاستێکی زۆر باڵاتر لەخۆی براوە، بەرەو تەقینەوە و سوتاندن و پێلامارداڕ، بێ ئامادەیی هێزی چینایەتی یەکگرتوو. ئاڕاستەیەک کە ڕووی لەوەیە حکومەتی هەرێمی کوردستان و کۆمەڵەی قی پارتی لەبەرانبەر بەغدادا تەسلیم بە کازمی بکاتەوە، بەنام بە هێزی ناڕازی و بەرحەقی خۆیک.

هاوکات بە ئاشکرا ئەمە یاریکردنی سێ هێزە سەرکیەکەی بە ناو حکومەت و پەرلەمان دەبینین کە چەن لە بەرامبەر یەکدا و بە شکاندنی یەکتری و بە بەدەستهێنانی سەهمی زیاتر دەیانەوێت ئەم ناڕازایەتیە بەرحەقانە ئاڕاستەبکەن و بڵێیدا بڕن. یەکێتی و گۆران دەیانەوێت بەم شێوازە فشار بە پارتی بهێنن و بڕی زیاتری لەبیچنن و لە بڕی خەیان ناڕازین. تە تەماشا کە ئەوەی کە پارتی و یەکێتی بە زەبری چەک ناتوانن بیکەن، پەرلەمانتارەکانی گۆران و نەوەی نوێ و هەندێک لە یەکێتیەکان لە ناو هۆڵی پەرلەماندا دژ بە خۆیک و خواستەکانیان دێکەن و دەیانەوێت بە تەوەهوم بە پەرلەمان و "چاکسازی" و ئومێد بە ناسیونالیزم و بزووتنەوەی کوردایەتی خۆبکەنە چاویان و لە برسێتیدا ڕایانبگرن، لە کاتێکدا خەیان لە ژیانی شاهانە بەهرەمەندن و پارەزری هەموو جومگەکانی ئەم دەسەاتە تەلیتارێتین. ئەم تەپڵ و زورنا لێدانی ناو پەرلەمان گوزارشتە تەنها لە یەک ڕاستی ئەویش ئەوەیە کە ئەم پەرلەمانتارانە هیچ نین جگە لە فەرمانبەرانی ئەحزابی سیاسی کوردستان و بەم جۆرە ئاکتانەیان دەیانەوێت ڕووی دزێو و پووچی ئەم دامەزراوە دێنیە لای خۆیک جوانبکەنەوە. ئەم تەپڵ لێدەرانە کەمتر لە مووچەخۆرەکانی تری ناو "پەرلەمان" تاوانبارنین بەرامبەر بە بێ مووچەیی و خراپی بار و گوزەرانی خۆیکی کوردستان. تەنانەت بەم هەوڵدانیان بە خۆیکردنە چاوی خۆیکەوە دەبنە سەرچاوەیەکی تاوانباران لە زەوتکردنی ماف و قووتی خۆیک دا.

ئاراستە: کۆابوو مەسەلەی سەرکی چیە؟ جەماوەری ناڕازی چی بکات؟

کامل احمد: جەماوەری ناڕازی کوردستان دەبێت لە یەک خاڵی جەوهەری تێبگات و بیکات بە بنەمای هەموو داخوازی و ناڕەزایەتی و هاتنەمەیدان و نەبەردەکی چینایەتی خۆی. ئەگەر لەو ڕاستیە گەیشت کە مەسەلەی سەرکی نە کازمی و نە لاهور و نە پافە و نە مەسرور ...هتد نین. تەنانەت باسکەی گەندەڵیش نیە کە کراوە بە وەردی سەرزمانی هەموو زوانا ژنانی بورژوازی و قەڵەم بەدەستەکانیان، بەڵکو باسی سەرکی ئەویە کە پارتیەکانی کوردستان پێی بڵێ ڕاستیە چینایەتیەکە ئەو نە بەشکە لەو پارتانەی بورژوازی کە بە درێژدان بە ژیانی خۆی تەرخیان دەکات و نە هیچ کات دەتوانێت لەیان سوودمەند بێت. مەسەلەی ئەسڵی ئەو قەیرانە ئابووریە قوولەیە کە بورژوازی تەکەوتووە و حەتمەن بەسەر پارتیادا دەیشکێنێتەوە. بورژوازی لە کاتی ئەزمانە و قووبووناندا بە دیان جەر خۆی دەردەخات و دەکەدخاتەوە بۆ ئەوەی لەدەست پارتیا قووتاری بێت. دیان ئەحزابی جەراوجەری تازە دروستدەکەن، ئەحزاب دەچنە پاڵ یەکدی، ئەپۆزیسیۆنی بورژوازی پاڵ بە دەسەاتەوە دەدات و سەرەنجام هەموو هێزە بورژوازیەکان لە هەوای ئەوەدا دەبن کە بەرژەوەندی چینایەتی چینەکەیان بپارێزن و هەمووشیان هەوڵدەدەن لەمەدا بەرامبەر بە کرێکاران و خەڵکی ستەمدیدە یەکدەست و یەکدەنگ و یەک کردار بن. وە ئەم جۆگەکەیانە لە کاتی ئەزمەدا قووتر دەبێتەوە و کەبوونەوە سە قەیەکان و تەنانەت تەرحی چوونەوە بە بۆغداش لە هەمان چوارچێوەی خەڵکخستنەوەی بورژوازیدا دێت.

بە وەتامدانەوە بەم قەیرانە و بە ئەوەی کە خەپیشاندان و ناڕەزایەتیکانی خەڵکی بە خواستی مووچە و هەموو داوا ڕەواکانی تر و بە دەستبەرکردنی ئازادی بیروا و ئازادی بڕەید و شەرتی سیاسی و بە بەهرەمەندبوون لە ژیانێکی ئینسانی بتوانێت بە ئامانجی خۆی بگات، پێش هەموو شتێک پێویستە کە پارتیا ڕیزی چینایەتی خۆی جیابکاتەوە. بەرژەوەندیکانیشی وەکو چینێک لە بەرژەوەندی چینە داراکان و بورژوازی جیابکاتەوە. ئەوکات تا ئەو ڕادەیە هەشیار و بە ئاگادێبێت کە پرلیتاریا و بورژوازی دوو چینی دژ بەیەکن و دوو ئەلگە و دوو جیهانبینی جیاوزیان هەیە بە دەستاتکردن و بەرەوبردنی کەمپەگا. هەرکاتێک ئەم ئاگایە ببێت بە ئاگایی هەموو چینەکە، ئەوکات بورژوازی نێک ناتوانێت سوار شۆپڵی ناڕەزایەتی و خۆپیشاندان و مانگرتنەکانی ببێت، بەڵکو ملکەچ دەبێت لە بەرانبەر

هەزی شۆشگەرانەی ئەواندا.
خەپیشاندان و ناڕەزایەتیەک دەگاتە ئەنجام و پڕۆلیتاریا لە بەرهەمەکەی بەهرەمەند دەبێت کە هەڤووڵاوی جەرگ لە ئاگایی و یەکگرتن و خۆکخراوکردنبەت. بە داخەوە ئەم خەپیشاندانانە و هەچووون و زوو گۆڕینی ڕەوکەی بە پڕۆلامارداندا پشوەخت بە بە ئامادەیی بە ئەم کارە لە بنەوەدی و بە چارەیی و نەبینینی ئاسۆی ئاینندەوەیە. هەموو جەرە پڕۆلامارداندک مافکی بە ئەملاولای خەپیشاندەرانە، بەڵام کاتی دەستبردن بە ئەم کارە پێویستە بە یەکگرتووبوون و ڕێکخراوبوون و ئاستی ئامادەیی بە پڕۆلامارداندکە. بەر لە پڕۆلامارداندان دەبێت حسابی ئەوەمان کردبێت کە ناگۆڕینەوە هەمان دەخی پشوو وە ئەوەی پڕۆلامارمان داوە بووتە دەستکەوتی چینایەتیمان. ئەمە گەواهی ڤەکی ئەستووری جەماوەرین، بەڵام ئەم ڤەڤ بونیادەکەی دیار نیە و ئاسەی ڕەشنی نیە و نەبوونی ئاسەش بە ئەمەدی یە. تەنانەت قسەکەران و بەشداربووانی خەپیشاندانەکانیش ئەم بە ئومەدیان پەوە دیارە. بە ئومەدیش تازە لە چی؟ لەوەی کە پێیان وایە نابێت بورژوازی کورد ئاوها بەدەربەستبیت لە بەرامبەر پڕۆلیتاریای کورد دا و دەبوا چاوکی لەی بوایە بە ئەوەی بە حساب دوژمنەکانی کورد بە کورد خەش نەبن. ئەگەر خەڵک ئاگاهیی چینایەتیان هەبێت ئەوا بە هەر ڕادەیەک خەڵک دە پە لە قین بێت، خەپیشاندان نابێتە جنەودان و ئیهانەکردن و قسەی ناشرین ووتن و خەخاڵیکردنەوە لە بەرامبەر شاشەی تەلەفزیۆنەکاندا. خەپیشاندان نابێتە بەردەفکە و هەرشی بە بەرنامە بە سەر دەسەات و بواردان بە لە خوەنهەکەشانی و ئاسان پاشکشەپکردنی ئەگەر ئاسەیەکی ڕەشنی هەبێت. ناکرێت خەڵکی وە تەنگ هاتوو هیچ جەرە ئەنتەرناتیڤکیان نەبێت کە بیخەنە جگای ئەم ئەحزابانە و بانگەشەی ڕووخانی بکەن. گریمان وا ڕووخانت، خە ئەگەر ئامادەنەبیت و نەزانیت چی لە جگای دادنیت ئەوا بەی هەیە دەستوتاقم و جەوجانەوەری لەمانە خراپتر و ئینسانکوژتر و خوەنمژتر دەسەاتبگرنە دەست. هەر هانگاوک کە دەینەین دەبێت چەند جار بیرمان لەکردبێتەوە و خەمان بە ئامادەکردبێت. تەنها ڕگا یەکگرتن و خەڵکخستنە بە ئاگایەکی چینایەتیەوە لە ئاستی کارگا و گەڵک و هەموو ناوەندە خزمەتگوزاریەکاندا.

ئاستە: لە کۆتاییدا قسەیەکی ترت هەیە کە بتەوێت بیکەیت؟

کامل احمد: ئەم جوانەوەیە و ناڕەزایەتیەکانی ئێستا، پڕۆڤەی بزووتنەوەیەکی گەورەترە، ئەڤەیەکە لە ئەڤەکانی بەشۆشگەرکردنی

هەلومەرجەکە ئەگەر پرۆلیتاریای کوردستان بە هەشمەندی چینایەتیەوە بەوانەتە ئەم تەجروبە خوێناویە. هەروەها دەموەت بەم کە خواستی مووچە خواستەکی بەرحەق و مافەکی بە ئەملاولای خەڵکە و دەبەت بە بە دواکەوتن و مانگانە و بە تەواوی لە کاتی خۆیدا بدرێت. بە ئەمە پەیستە هەموو شەوازەکانی ڕێکخراوبوون بگرینە بەر و ئەم خواستە سەرتاسەری و گشتی بکەینەوە و هەموو ناوەندەکان لەیکگرێبدەینەوە لەسەر ئەم خواستە و نوێنەرانی سەراسەریان هابەری ئەم جەرە لە خۆپیشاندنان و ناڕەزایەتی بکەن و بیگرنە دەست. نوێنەران یان قسەکەران و پێشەوانی ئەم ناڕەزایەتیانە، بەبە گرێدانەوەی خەباتیان بە ناوەندەکانی کارەوە، ناوەندەکانی کەرتی دەوڵەتی و کەرتی تایبەت، خواستەکانیان دەستەبەر نابێت. مەسەلەی سەرەکی ئەوکارەیە لەمێدا. ئەگەر نا، تەجروبەی شکستخواردوو لە کوردستاندا زۆرن و هەتا ئێستا تەنها گواهی بووە لەسەر ئەوەی کە بورژوازی توانیویەتی ئیحتیوای بکات و بەلاڕێدابەرێت و تەنانەت خواستەکانیشی بگۆڕێت.

09.12.2020

Kamil.ahmed.f@gmail.com